

Tabăra dobrogeană de istoria religiilor

La sfârșit de august (între 25-31 august 2020), ne-am învrednicit șase actuali și foști studenți ai Departamentului de Literatură Comparată, plus subsemnata, să înfăptuim o tabără de istoria religiilor la cetățile antice și medievale din Dobrogea (pentru care am făcut pasiune cu toții; a se vedea stepa ponto-sarmatică, lumina aparte peste lanurile de grâu ori de floarea soarelui, drumeagurile ascetice etc.). Am vizitat siturile arheologice de la Tropaeum Traiani, Histria, Argamum, Enisala, Ibida, Halmyris, Egyssos și Noviodonum. Plus câteva biserici și complexe mănăstirești din drumurile noastre la dus și întors: Densuș, Hurezi, Niculițel, Cernica și ruinele cisterciene de la Cârța. A fost un regal: România are locuri tainice și inițiatice, de o frumusețe aparte; nu trebuie decât să le descoperi și să povestești mai departe despre ele.

Au participat: Călina Părău, Cassandra Corbu, Ana Țăranu, Iuliana Petrescu, Vlad Lupescu, Nicolae Sănițariu.

(Ruxandra Cesereanu)

Instantanee dobrogene

Vara asta, am găsit Dobrogea bogată în trecuturi și în lumină fixă. Pe marginile navigării noastre printre straturile istoriei sud-estului, văd drumuri scurgându-se, ocruceni și uscăciune. Regăsesc cu nostalgie invidioasă acele zile de gândire colectivă la ceea ce poate rămâne din (sau, mai degrabă, în) istoria mare. Minunarea care ne-a animat pe toți și nevoia împărtășită de găsim și apropiere (egoistă) a unui timp-nu-al-nostru au deschis, între noi, un soi de

tovărășie fericită. Iar impresiile fragmentare pe care le cuprind aici au rămas suprasaturate în memoria mea, iluminate tocmai de amintirea acestei comuniuni bucuroase. Cetățile antice și medievale prin care am trecut emană toate o aură intoxicantă și singulară. La Halmyris cresc flori mov mărunte (din pietre, printre ziduri, în praf), iar femeia care vinde bilete poartă o pălărie bătoasă (de *ranger* dintr-un parc național din Midwest). Cât ne-am întins la soare pe pardoseala albastră a verandei, praful înecăcios din excavații ne-a intrat în păr și prin adidași. Situl e mic, încovoiat în sine. Deasupra ruinelor basilicii e o construcție osoasă de lemn, iar interiorul ei întunecos (și prăfos) se citește ca un mormânt. Situl de la Adamclisi e mai angular, iar structura pierdută a spațiului pare recuperabilă, articulată cum e de un drum principal cu șanțuri romane vizibile (peste care am sărit ținându-ne de mână). Capul sentinelei de la Tropaeum Traiani a fost desfigurat de comuniști într-un cap mutant de cyborg, sub care se împletesc daci arboricoli și rozete cu păsări și lupi. Pe lângă drumeagul care duce la necropola de alături se răsucesc vipere, iar frizele din calcar care îmbrăcau monumentul (cu romani încleștați în luptă cu barbarii autohtoni) sunt ținute în muzeul din sat, întoarse către ferestre mari care dau într-o uliță lată, plină de căței tolăniți la umbră. La Histria, unde lacul Sinoe e alunecos și oglinditor (*mare che/ sia rosso e non cosi' blu*), muzeul e o seră luminoasă care găzduiește plăci cu Dionysos râzând, iar materialitatea intuită a ruinelor încă nesăpate e copleșitoare. La fel lângă (și sub) Slava Rusă, unde mi-am imaginat Ibida (din care a ieșit la lumină numai un colț, lângă un copac cu pisici) stând în așteptare ca un submarin imens îngropat în Podișul Babadagului. Înconjurată de fiecare, m-a tulburat, ca întotdeauna, tăcerea mea nătângă în fața lucrurilor vechi și a formelor timpului mare.

Ana Țăranu

Stau în casă, la fel ca majoritatea dintre noi în această vreme. Resimt nevoia de evadare. Resimt nevoia de căldură și de soare. Stau la birou. Mă uit pe geam. Văd acoperișul bisericii încărcat cu zăpadă. Apoi mă uit la bibliotecă, gândindu-mă ce să mai citesc. Privirea mi se oprește însă pe un ciob de ceramică cu striații longitudinale pe el, așezat la loc de cinste în fața tragicilor greci. Am fost egoist când l-am ridicat din praful de la Noviodunum cu bucuria lui Schliemann în fața Troiei? La urma urmei, dacă ar fi fost valoros, l-ar fi luat arheologii. Dar cine știe... Poate e tocmai ciobul care lipsește dintr-un vas superb! Cine știe cui îi aparținea acel vas? Poate era din cupa unui legionar

roman. Poate stătea și el închis între zidurile cetății și privea printr-o deschizătură cursul Dunării în timp ce sorbea vin din cupă, într-un moment de uitare de sine. Iau ciobul în mână și simt din nou praful pe picioare și soarele arzător de august pe față. Sunt din nou alături de prietenele și dăscălița de la facultate, încercând să reconstituim mental ceea ce odinioară fusese o cetate înfloritoare, având la dispoziție doar fragmente de ziduri abia dezgropate. În seara aceea eram cu toții obosiți, după un tur de forță care a durat toată ziua și a inclus trei situri arheologice și un muzeu. Cu toate acestea, vița-de-vie care acoperea masa lungă din curtea pensiunii a fost martoră unor discuții care s-au întins până târziu în noapte. Se pare că raportul formalist student-profesor din sala de curs se dizolvă după mai multe zile de scotocit alături printre ruine sub soarele Dobrogei. Aerul cald al nopții de vară și diversele licori artizanale din fructe fac să se înlănțuie conversațiile despre proiecte de viitor, despre motivele din spatele alegerii facultății, dar și despre problemele prezentului, precum impactul pandemiei asupra sănătății noastre mentale. Nu știam eu pe-atunci că acele zile vor contribui semnificativ la viitorul sănătății mele mentale. În definitiv, cred că nu am făcut un lucru atât de rău când am luat acel ciob de pe jos. Altfel, cum ar mai fi avut loc evadarea mea aici, desigur, cum ar mai fi fost scrise aceste rânduri? Măcar acum mă simt oarecum împăcat, căci mi-am plătit prin ele cauțiunea.

Vlad Lupescu

Apa caldă, nămolul moale, înfundat; iar soare, iar poze, m-au cîrpit bine să fac reclamă. Acum e mai liniște pe sit, parcă așa așa fi vrut, să mai pot gândi, mă tot frământă... dar, așa, vag, îndepărtat, n-am transmis mare lucru, cum transpui experiența hermetică fără manifestare?? Asta mă roade cel mai tare. În fine, cumva m-am și desprins de idei, fac teorie, nu-mi mai pasă. Văd și văd, simt, în sfîrșit, și cumva n-o să se observe absolut nimic, tot ce-am înregistrat e absolut momentan. O singură șansă! patetică! la nemurire! Când istoria ajunge, din etapă în etapă, la un punct terminus, – într-un final –, îmi dau și mie o operă. În fine, prin violența halucinantă, senzuală. Ora lupului e pulverizată concentrat într-un eveniment năclăit inițial, glossy în romane istorice. Lamă – jos, spoială de ciment – sus! Ne amestecă, n-avem destin. Îi urăsc pe turiști. O iau razna să-i văd aiurea, unitari, individuali, eu sînt pus tot laolaltă, n-am destin, n-am, în fond, istorie. Gunoii se pricepe, gunoiul de la Histria e vedetă. Doar pentru cunoscători. E complex, multe de studiat. Eu stau băț la poze. Mă tot mănîncă

umplutura asta, s-a cam ros, dar na. Vreau să înțeleg cum să nu mai discut doar analitic sau doar cu corpul, profită pentru c-am fost ionic și totuși n-am nicio șansă. Singura experiență autentică, cea intuitivă – adică și singura cu adevărat spirituală – ocolește toți mutilații stîngaci, nesiguri. Tocătura autentică, prăpăditul ăla de pom pe care toți și-l imaginează umbrind vreun Mardonius etc. se pare că zic la fel de multe, așa că n-am speranță că se mai înțelege ceva de aici, din afară, de la turiști, de la televizor, nu de la săracii șantieriști, vreau să zic. Tot timpul am vrut să spun Dumnezeule, Mardonius! Ce soi de oameni sînt aceștia asupra cărora ne-ai asmuțit? Nu luptă pentru bani, ci pentru gloria victoriei. Despre oameni, din ce am văzut eu, cel puțin, mai vedem.

Iuliana Petrescu

Poate ceea ce rămâne impregnat cel mai puternic dintre amintirile primelor zile de septembrie e sunetul unei melodii de Mikis Theodorakis, fredonate în fundal, la apus, ca un neașteptat refren de procesiune. În șir, coboram dinspre cetatea Argamum. Căutaserăm, mergând prin iarba înaltă și uscată a Dobrogei, ceea ce a mai rămas, ceea ce se mai vede acum din necropole, ziduri, basilici.

Păstram cu toții, probabil, imaginea virtuală a unei vieți trăite în cetatea grecească în care toate acele construcții și toate cioburile, toate ferestrele aveau în ele suflu. Visam neîncetat la felul în care privirea din acel punct înalt către mare ar fi însemnat cândva ceva activ, o așteptare ce avea să ia sfârșit, un ciclu continuu venire-plecare – acum, priveliștea către lacul Razim nu știa decât să îmi vorbească despre un sfârșit, despre o dispariție, care aduceau un inexplicabil aer de tristețe. Așezați pe zidurile uneia dintre basilicile de la Argamum, am privit apusul și am tăcut. Am tăcut mult și probabil ne-a cuprins pe toți o nostalgie legată de sfârșit – de cel de aici care se voia contemplat sau poate de alte sfârșituri, mai apropiate. Și nici nu a mai contat că am auzit niște indivizi spunând că poate ar fi bine să care de aici piatră pentru fundația casei. Era o tăcere de netrecut. Am stat până s-a înnoptat și apoi s-a murmurat, mergând la vale, refrenul grecesc iar și iar: procesiune pentru foarte vechii viețuitori ai cetății și moment de final pentru zilele noastre de tabără.

Întorși, aveam să fim alungați din enclava noastră luminoasă, în care o grabă frumoasă, contemplarea, fascinația și descoperirea, dialogul, râsetele și bagajele desfăcute din nou și din nou ne-au marcat zilele. Totuși, cred că niciunul dintre noi nu a părăsit cu adevărat amintirea – aproape ireală – a soarelui dobrogean de

septembrie, a serilor cu băi în lac la lumina lunii sau a misterioaselor și
obsedantelor cetăți grecești din Dobrogea.

Cassandra Corbu